

бджільництва; F – різноманітні ресурси тваринного походження; R – корисні функції лісу) [4]. Однак, виникають складнощі при порівнянні грошової вартості компоненти D та компонент M, F і R. Вартість деревини оцінити легко, оскільки вона є постійним об'єктом купівлі-продажу. Ринки для компонент M і F також існують, але вартість цих ресурсів в Україні є значно нижчою, ніж деревини, важко здійснити також грошову оцінку корисних функцій лісу. Відсутність грошової оцінки або нижча грошова вартість компонент M, F, R у порівнянні з D не зменшує їх цінність та важливість для людей і довкілля. У багатьох країнах світу недеревна продукція лісу є головним або одним з головних джерел доходу для багатьох сімей (переважно, це бідні або малозабезпечені сім'ї). Для жителів віддалених регіонів Українських Карпат ягоди, гриби, лікарські трави також є важливим джерелом доходу та необхідними продуктами харчування.

Зосередження усієї уваги лише на економічних аспектах лісокористування не є правильним рішенням. Суть багатоцільового лісокористування полягає в одночасному задоволенні економічних, екологічних та соціальних потреб. Згідно теорії соціальної справедливості: «Будь-який максимальний приріст загальної вигоди суспільства є неприйнятним, якщо він отриманий за рахунок найбільш обездолених» [5]. Конфлікти у сфері використання ресурсів лісу виникають у випадку коли держава або приватний власник лісових земель намагаються обмежити доступ до лісу місцевих жителів з якоюсь метою, наприклад, створення заповідників, захисту біорізноманіття або зосередження лісокористування лише на лісозаготівлі тощо. Таким чином місцеве населення може втратити необхідні та звичні для них засоби існування та можливість задоволення своїх духовних потреб і традицій, пов'язаних з певною територією лісу, що склалися історично [5]. З іншого боку, існують ділянки лісу, у яких необхідно заборонити будь-які практики лісокористування з метою уникнення екологічних небезпек та небажаних наслідків у майбутньому. В такому випадку потрібно визначити найбільш «обездолену» групу: місцеве населення, чи ділянку лісу з усіма її компонентами DMFR.

Економічно-ефективне, етично-прийнятне та екологічно-грамотне багатоцільове лісокористування є ідеальним варіантом, але лише декілька із можливих користувань лісом відповідають усім трьом критеріям одночасно. Ліс не зможе у повній мірі «служити» людям, якщо використовувати певні його ділянки лише з однією метою. Набагато кращих результатів можна досягти, комбінуючи кілька можливих варіантів лісокористування одночасно. А для цього необхідно враховувати соціальні та етичні обмеження при виборі практик лісокористування з метою отримання максимальної ефективності (економічної, екологічної та соціальної) [1].

Література: 1. Адамовський О.М. Інтегральний еколого-економічний ефект багатоцільового використання лісового потенціалу // Еколого-економічні та соціальні проблеми, зумовлені неефективним та несталим веденням лісового господарства та незаконними лісозаготівлями в Україні: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 2-3 груд. 2010р., м.Львів / за ред. І. Соловія, М. Чернявського, Я. Геника. – Львів: Товариство «Зелений Хрест», Ліга-Прес. - 2011. – С.169-176. 2. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 року // Відомості Верховної Ради. - 1994.-N17.-ст.99. (Редакція від 21.04.2012). 3. Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23 квітня 1996 р. N 449. 4. Туньця Ю.Ю. Экономические проблемы комплексного использования и охраны лесных ресурсов (Вопросы теории). – Издат. объединение «Вища школа». – 1976, 215с. 5. Rawls, John. *A Theory of Justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press, Belknap Press. "Liberty" and "difference" principles are discussed in the context of Rawls's moral philosophy. - (1999 [1971]). – p. 53.

*Лек І.Я., студентка 4 курсу,
Науковий керівник: Босак А.О.,*

*к.е.н., доцент кафедри менеджменту та міжнародного підприємництва НУ «ЛП»,
м. Львів, Україна*

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Індустріальна модель розвитку, що панувала у минулому столітті в світі, завела у глухий кут розвиток міст, а екологічні проблеми набули насправді загрозливого характеру. Вона призвела до виснаження ресурсів, перенапруги і руйнування екосистем, порушення природної рівноваги. В свою чергу, явище глобалізації спричинило прискорення темпів суспільного розвитку сучасного світу і його тенденцію до цілісності, що вимагає особливого напруження всіх сил, пошуку внутрішніх резервів поступального розвитку, нового рівня концентрації зусиль.

Результатом цього стало те, що суспільство, природний світ опинились на межі широкомасштабної деградації, спричиненої екологічним станом довкілля [1].

Сьогодні екологічна безпека стала однією з найгостріших проблем суспільства. Тому безпека людини і природного середовища, в якому вона знаходиться, стає визначальною характеристикою якості життя того чи іншого суспільства. Звідси першочергове значення, на думку багатьох вчених, набуває необхідність вивчення факторів ризику для людини та суспільства з боку виробничо-економічних структур та шляхів їх відвернення [2].

Згідно статті 50 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», під екологічною безпекою розуміється «такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей» [3]. У науковій літературі поширене розуміння екологічної безпеки як стану захисту особистості, суспільства та держави від наслідків антропогенного і техногенного впливу на навколишнє середовище, а також стихійних лих і катастроф.

Масштабність, комплексність та глобальність екологічних проблем є достатньо очевидним фактором, який свідчить, що самі цілі екологічної безпеки не можуть бути зведені лише до розробки заходів з попередження екологічних загроз. Гострота та розповсюдження нинішньої екологічної кризи є важливими обставинами, які повинні спонукати вчених пов'язувати суть проблеми екологічної безпеки з розробкою принципів і механізмів політики екологічного регулювання процесів безпосереднього забезпечення життєдіяльності людини і суспільства. Нове розуміння проблеми екологічної безпеки передбачає створення якісно нових інформаційних механізмів, технологій та стратегій, за своїм змістом пов'язаних з формуванням ефективних законодавчих, нормативних, інституційних механізмів екологічного регулювання, що, в свою чергу, дозволить глибше розкрити і соціальну суть екологічної безпеки як фактора економічної, соціальної та політичної стабільності та очевидним вплив екологічних умов на розвиток усіх без винятку компонентів соціуму [2].

Саме це визначає необхідність розробки нової еколого-економічної концепції, розвиток і реалізація якої на практиці законодавчими і виконавчими структурами буде сприяти «екологізації» мислення і перегляду багатьох стереотипів у процесах прийняття еколого-орієнтованих рішень [4]. Ці ідеї складають суть концепції сталого розвитку, яка отримала визнання на конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку, що проходила у Ріо-де-Жанейро в 1992 році [2]. У даний час за участю вчених розроблена Концепція сталого розвитку України, що схвалена Верховною Радою України. Наукові основи національної стратегії переходу України на принципи сталого розвитку ґрунтуються на властивих державі геополітичних, географічних, демографічних, соціально-економічних і екологічних особливостях. Основними цілями сталого розвитку є: економічне зростання, розвиток ресурсів, стабілізація чисельності населення, міжнародне співробітництво.

Ця концепція демонструє тісний взаємозв'язок екологічних, економічних і соціальних проблем людства і того факту, що вони можуть бути вирішені тільки комплексно, за умов тісного співробітництва і координації зусиль. З формальної точки зору сталий розвиток прийнято розглядати як гармонічний розвиток трьох структурних підсистем: соціуму, економіки та екології, де економіка і екологія є базисом сталого розвитку, а соціальна підсистема – його надбудовою [4]. З погляду екології, сталий розвиток має забезпечити цілісність біологічних і фізичних природних систем, їх життєздатність, від чого залежить глобальна стабільність усієї біосфери. Особливого значення набуває здатність таких систем самооновлюватися й адаптуватися до різноманітних змін, замість збереження в певному статичному стані або деградації та втрати біологічної різноманітності. Варто також зазначити, що існує, так званий «індекс екологічного виміру», який обраховується для 146 країн світу і сформований з 21 екологічного індикатора, які, у свою чергу, розраховувалися на основі використання 76 наборів екологічних даних [5].

Відповідно до змісту концепції сталого розвитку, переходу сучасної цивілізації до стійкого розвитку перешкоджає цілий ряд факторів, серед яких одним з основним є бідність. Вирішення проблеми бідності в Україні є принципово важливим завданням. Бідність в Україні обумовлена, насамперед, неспоживчою структурою національної економіки, її відірваністю від

безпосередніх потреб і запитів людей. Слід констатувати, що вивчення екологічних наслідків бідності в Україні ще не стало предметом наукових досліджень.

Ще одним важливим пріоритетом сучасної екологічної політики є перехід на міжнародні нормативи і стандарти оцінки якості навколишнього природного середовища, що дозволило б отримати реалістичну картину та сформувавши стратегію екологічного регулювання процесів соціальної життєдіяльності та життєзабезпечення. Варто підкреслити, що концепція сталого розвитку орієнтує на те, щоб вирішення екологічних проблем відбувалось на підставі соціального і громадянського консенсусу. Третім суттєвим фактором посилення гуманітарної орієнтованості екологічної політики є збір і накопичення інформації, щодо змісту етнокультурних традицій природокористування і екологічного виховання. В зв'язку з цим суттєво важливо визначити, як і на яких принципах і засадах вона буде функціонувати [2].

Отже, екологічна безпека – одна з найважливіших проблем сьогодення. Заради того, щоб зменшити ризик від глобальних екологічних загроз слід об'єднати та спрямувати зусилля на формування повноцінних каналів передачі з покоління у покоління прогресивного досвіду природокористування, бережливого і відповідального ставлення до природи, які зараз розглядаються як важлива умова переходу суспільства до моделі сталого розвитку.

Література: 1. Екологічна безпека як критерій гармонійної трансформації сучасного суспільства [Електронний ресурс] / Збірник матеріалів з III всеукраїнської конференції «Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях» – 2011. – с. 125. – Режим доступу : [www/ URL: http://ndisrp.ucoz.ua/_ld/0/14_konference_BS_2.pdf](http://ndisrp.ucoz.ua/_ld/0/14_konference_BS_2.pdf) 2. Бондар О.І. Екологічна безпека та сталий розвиток – основоположні аспекти екологічної політики / О.І.Бондар, І.В. Хоренжая, А.О. Хоренжая [Електронний ресурс] / Збірник наукових праць СХУЯЕтаП – Режим доступу: [www/ URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/znpnu/2010_3/Z35R2S2.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/znpnu/2010_3/Z35R2S2.pdf) 3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [Електронний ресурс] / Законодавство України – Режим доступу: [www/ URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12) 4. Семенов В.Ф. Екологічний менеджмент [Електронний ресурс] – Режим доступу: [www/ URL: http://pidruchniki.ws/ekologiya/ponyattya_stalogo_rozvitku_kriteriyi_printsipi_ekologichna_dominanta_stalogo_rozvitku](http://pidruchniki.ws/ekologiya/ponyattya_stalogo_rozvitku_kriteriyi_printsipi_ekologichna_dominanta_stalogo_rozvitku) 5. Згуровський М. Україна у глобальних вимірах сталого розвитку [Електронний ресурс] / Дзеркало тижня №19,20 травня 2006. – Режим доступу: [www/ URL: http://dt.ua/SCIENCE/ukrayina_u_globalnih_vimirah_stalogo_rozvitku-46725.html](http://dt.ua/SCIENCE/ukrayina_u_globalnih_vimirah_stalogo_rozvitku-46725.html)

Мороз Е.Г.,
асистент кафедри менеджменту НУВГП,
м. Рівне, Україна

ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ВОДОПРОВІДНО-КАНАЛІЗАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА

Загально визнаним є той факт, що сталий економічний розвиток суспільства передбачає не тільки економічне зростання, а й покращення у соціальній та екологічній сферах. Екологічно безпечне функціонування підприємств сфери водопостачання та водовідведення є одним із головних індикаторів ефективної діяльності інфраструктури будь-якого населеного пункту та якості життя його мешканців. Тому діяльність таких підприємств на засадах інноваційно-інвестиційної розвитку у рамках концепції сталого розвитку потребує особливої уваги.

Сфера водопровідно-каналізаційного господарства (надалі – ВКГ) перебуває в критичному стані, що надзвичайно загрозово для населення України. Більшість підприємств цієї сфери самостійно неспроможні не тільки модернізувати власну матеріально-технічну базу, наділити її інноваційними характеристиками й тенденціями, а й поліпшити якість надання послуг з водопостачання та водовідведення своїм споживачам. Інноваційно-інвестиційний розвиток сфери водопостачання та водовідведення – це неперервний динамічний процес, у якому проблеми пошуку додаткових джерел інвестування, необхідних для впровадження інновацій, залучення потенційних інвесторів тісно пов'язані з формуванням нових знань та ідей; виробничим освоєнням нових наукових відкриттів, винаходів, результатів досліджень і розробок; впровадженням нововведень у вигляді енергоощадних та ресурсозберігаючих технологій, прогресивної техніки і устаткування; запровадженням новітніх способів знезараження стічних вод, розв'язанням водогосподарських і екологічних проблем з наданням безумовного пріоритету збереженню і відтворенню водних ресурсів [1, с. 243].